

ПРІОРИТЕТИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В ЗАЛУЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЧЕРЕЗ ТРАНСКОРДОННИЙ РЕГІОН

У статті аналізується поточна ситуація економічного розвитку регіонів, рівень законодавчого забезпечення цього процесу. Визначено, що критерієм, за яким має оцінюватися ефективність діяльності місцевої влади у галузі інвестування, є показник обсягу інвестицій, залучених органами влади.

Подано рекомендації щодо інтенсифікації розвитку регіонів шляхом підвищення ролі місцевої влади та залучення інвестицій і розвитку транскордонного співробітництва у різних його формах.

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, економічний розвиток, інвестиційний клімат, транскордонне співробітництво, єврорегіон, спеціальна економічна зона.*

Актуальність теми дослідження. Одним із найважливіших факторів стабілізації економічної ситуації в Україні є сприятливий інвестиційний клімат. На сьогодні масштаби міжнародного економічного співробітництва, розміри іноземних інвестицій залишаються недостатніми і не відповідають потребам економіки України. Особливістю сучасного періоду економічного розвитку України є різке скорочення державного бюджетного фінансування інвестиційного процесу. В найближчі роки немає реальної перспективи

активізації інвестиційної діяльності з боку держави. Тому потрібно забезпечувати управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні, що підвищить рівень інвестиційної привабливості, а також допоможе регулювати обсяг централізованих капіталовкладень.

Серед важелів, що спричиняють необхідність впливу держави на інвестиційну діяльність на рівні регіонів, значним є нерівномірність показників інвестиційної діяльності у різних регіонах, так як досі не створено єдиний інституційний простір правового управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні, а нормативно-правовій базі з її регулювання не вистачає системності.

Виклад основного матеріалу. Найінтенсивніший розвиток виробництва за рахунок вітчизняних капіталовкладень та із залученням іноземних інвестицій спостерігається в одних і тих самих регіонах. У тих же регіонах спостерігається й активне інвестування капіталу в економіку інших країн. Це спричинено привабливим інвестиційним кліматом, загальним стабільним економічним розвитком, а також виваженими управлінськими рішеннями органів місцевої влади.

Управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні відбувається за двома напрямками: по-перше, це підвищення інвестиційної привабливості регіону, яку забезпечують розвиток ринкової інфраструктури, рівень заробітної плати, рівень зайнятості, соціальна ситуація, доступ до перспективних ринків збуту, високопрофесійні кадри, вагомий виробничий потенціал; по-друге, важливим механізмом управління інвестиційною діяльністю виступає регулювання обсягів централізованих капіталовкладень. Крім того, інвестиційна діяльність

знає впливу громадського сектору. Відповідно різняться і механізми, якими оперують органи влади при активізації інвестиційної діяльності.

Причинами, що зумовлюють концентрацію інвестиційних ресурсів та джерел інвестування в одних регіонах, а з іншого боку, слабкі позиції щодо інвестиційної діяльності та незначну інвестиційну привабливість в інших, є:

- високий податковий і адміністративний тиск на бізнес, який намагається конкурувати, а не отримувати ренти;
- зниження рівня фондоддачі, інфляція;
- вузькість внутрішнього ринку, викликана розподілом суспільного продукту;
- відсутність практично більшості ринкових інститутів – корпоративного сектора, ринку цінних паперів, ринку землі, ринку нерухомості;
- відтік трудових ресурсів та капіталу із одних місцевостей на користь інших (в основному великих міст);
- неопрацювання органами місцевої влади механізмів складання інвестиційного портрету території;
- нестача оперативної інформації і внаслідок цього нерозвиненість зв'язків між суб'єктами ринку.

Подальше розшарування регіонів за рівнем інвестиційної активності стає перепорою на шляху до формування єдиного господарського простору в країні, зміцнення господарських зв'язків, становлення регіонів як суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності.

Слабкі інвестиційні позиції окремих регіонів не дають змогу розширювати виробництво, розбудовувати господарський комплекс території, відповідно не розвивається соціальна сфера.

Якщо визнати, що економічно слабкі регіони України, які залишаються наодинці зі своїми внутрішніми проблемами (насамперед, пов'язаними з необхідністю задоволення мінімальних соціальних потреб населення), не можуть претендувати на залучення значних обсягів інвестицій, то можна стверджувати, що в контексті інвестиційного залучення слід вести мову не про можливості окремих областей, а про їх спільні скоординовані зусилля – що загалом відповідало б економічним та інтеграційним потребам регіонів.

Системною проблемою державної політики є необхідність перенесення акцентів економічних реформ у регіони, завершення розподілу та передачі частини державної власності на рівень місцевого самоврядування, координація різнопланових заходів. До того ж, у контексті поглиблення міжрегіональної та прикордонної співпраці України (понад 70% території якої є прикордонною) важливе значення має поступове перенесення основної ваги інтеграційного процесу з центральних органів виконавчої влади на регіони – до органів місцевого самоврядування, територіальних громад. Чинна ж нині практика впровадження навіть регіональних проектів розвитку, що підтримуються міжнародними інститутами, має складну систему узгоджень та затверджень, потребує тривалих узгоджувальних процедур на рівні центральної влади. Тобто регіонам не вистачає не лише коштів на впровадження спільних проектів, але й відповідних повноважень, навіть для тих проектів, для запровадження

яких цілком достатньо міжобласних рішень. Низка проблем, які виникають при цьому:

- зростання диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів та недостатня економічна активність у них;
- відсутність законодавчо визначеного механізму державного стимулювання розвитку регіонів, у т.ч. депресивних територій;
- недостатній рівень залучення інвестицій в економіку регіонів;
- обмеженість можливостей реалізації спільних інвестиційних проектів;
- інерція місцевих органів влади, відсутність у них реальних повноважень та фінансування з боку держави, а також власних коштів для здійснення інвестиційних проектів.

Подолання (або хоча б зниження гостроти проблем) першочергово потребує вироблення та впровадження дійових механізмів співпраці центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з метою узгодження інтересів загальнодержавного і регіонального розвитку, спільного розв'язання проблем, що стримують розвиток регіонів, насамперед – проблем, які є подібними для кількох областей, проте жодна з них не має достатніх ресурсів для впровадження адекватних заходів.

Характерним прикладом потенціалу спільного розвитку кількох областей є єврорегіони. Передбачалося, що транскордонне співробітництво в рамках єврорегіонів сприятиме розбудові соціальної, інформаційної та виробничої інфраструктури, охороні довкілля тощо. Проте можливості такого співробітництва використовуються

вкрай недостатньо, зокрема через невизначеність повноважень місцевих органів влади та самоврядування у транскордонному співробітництві. Залишається слабким залучення в розвиток транскордонного співробітництва підприємницьких структур, відсутня достовірна інформація про можливості для підприємництва на міжобласному рівні, незадовільною є координація на рівні регіональної влади (практично відсутні горизонтальні комунікації).

Інвестиційна діяльність в регіонах залежить не тільки від рівня економічного розвитку. Її інтенсивність залежить від неринкових факторів, від розвиненості окремих елементів громадянського суспільства, зокрема від співробітництва з місцевою владою. Низька інвестиційна привабливість регіонів України зумовлена в тому числі байдужістю місцевої влади при залученні інвестицій. Тому головним критерієм, за яким має оцінюватися ефективність діяльності місцевої влади у галузі інвестування, є показник обсягу інвестицій, залучених органами влади.

Іншим вагомим механізмом управління інвестиційною діяльністю на рівні регіонів є створення та відновлення Спеціальних економічних зон (СЕЗ). Спеціальний режим інвестиційної діяльності є поширеним у світі напрямом залучення інвестицій у регіони, де існують структурні деформації, гострі соціальні та екологічні проблеми, або де зосереджений науково-технічний потенціал.

На державному рівні перед органами влади постає завдання усунути надмірну диференціацію показників інвестиційної діяльності по регіонах шляхом реформування нормативно-правової бази і коригування розподілу інвестиційних ресурсів.

Це надзвичайно важливо, враховуючи розвиток інвестиційних процесів у післякризовій економіці держави.

Про переважно екстенсивний тип післякризового відновлення свідчить збереження негативної динаміки інвестиційної діяльності. Загалом частка валового нагромадження основного капіталу у січні-вересні 2010 р. склала 16,3 % ВВП.

Інвестиції в основний капітал у січні-вересні 2010 р. скоротилися на 2,9% порівняно з попереднім роком. Головним джерелом їх фінансування і досі залишаються власні кошти підприємств та організацій. Проте їх питома вага порівняно з 9 місяцями 2009 р. суттєво зменшилася і становила 57,4 %. За рахунок кредитів банків профінансовано 13,7% інвестицій. Активізувалася роль держави як інвестора, капітальні видатки за рахунок коштів державного бюджету в 2010 р. зросли в номінальному вимірі порівняно з відповідним періодом 2009 р. удвічі. У структурі фінансування інвестицій зросла частка коштів державного бюджету.

Характерною ознакою 2010 р. стало суттєве зростання частки інвестицій населення у будівництво власного житла, що виконали роль головного рушія поживлення інвестиційних процесів 2010 р.

Секторальна структура інвестицій в основний капітал характеризується їх незбалансованим розподілом, унаслідок чого надходження інвестиційних ресурсів відбувалося переважно в галузі з високим рівнем рентабельності та швидким оборотом капіталу, а також в експортноорієнтовані галузі. Основним об'єктом інвестиційної активності в економіці у січні-вересні 2010 р. стала сфера операцій з нерухомим майном, оренди, динаміка якої в цей період сягнула рівня 34,9%,

забезпечивши 5,5 в.п. приросту капіталовкладень. Стагнаційні тенденції обумовлені спадом інвестицій у переробній промисловості (на 13,1 %), виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води (19,0 %), торгівлі (27,5 %). У будівництві хоча й досягнуто збільшення капіталовкладень на 2,5 %, проте для цієї найбільш постраждалої від кризових тенденцій галузі така динаміка об'єктивно є недостатньою і фактично свідчить про збереження кризових настроїв щодо її подальшого розвитку.

У промисловості найпомітніша активізація інвестиційних проектів відбулася в таких галузях, як легка, де обсяг інвестицій в основний капітал збільшився на 30,2 %, хімічна та нафтохімічна промисловість (87,3 %). При цьому тривав спад у капіталоемних галузях промисловості – виробництві іншої неметалевої мінеральної продукції (на 36,4 %), металургійному виробництві (на 32,3 %), машинобудуванні (на 6,1 %).

Слід наголосити, що цим галузям була притаманна прискорена динаміка економічного зростання, яка відтак не була спричинена технологічною модернізацією. Другий рік поспіль триває інвестиційна стагнація також і в харчовій промисловості.

Інвестування стримувалося такими чинниками:

- сповільнення кредитування витрат на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості як приватному, так і корпоративному сектору: за січень-грудень 2010 р. залишок таких кредитів, наданих домашнім господарствам, скоротився на 17,0 %, а нефінансовим корпораціям – на 23,0 %;
- відсутність позитивних зрушень у динаміці інвестиційного кредитування: за 2010 р. залишки

коштів за кредитами на інвестиційну діяльність (без урахування кредитів на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості), залученими нефінансовими корпораціями, збільшилися лише на 857,0 млн. грн, тоді як навіть кризового 2009 р. цей приріст становив 4,5 млрд. грн;

- недостатність власних коштів у підприємств для здійснення інвестування, навіть незважаючи на зростання фінансових результатів.

Показовим проявом структурних вад інвестування в економіку України є динаміка прямих іноземних інвестицій. Приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни з урахуванням його переоцінки, втрат, курсової різниці тощо за 2010 р. становив 4655,0 млн. дол. США, що майже на 5 % перевищило аналогічний показник 2009 р.

Приріст іноземного капіталу спостерігався головним чином у фінансовому секторі обсягом 2628,5 млн. дол., у сферах торгівлі й ремонту – 447,9 млн. дол. США та операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу і надання послуг підприємцям – 485,6 млн. дол. США.

У технологічні види діяльності залучено найменші обсяги іноземних інвестицій. Так, сумарний приріст прямих іноземних інвестицій у промисловість за підсумками 2010 р. склав 766,2 млн. дол. США, що на 20 % менше за аналогічний показник 2009 р. Причому найпривабливішими для іноземних інвесторів галузями промисловості були металургія (50 % загального обсягу припливу прямих іноземних інвестицій у промисловість, або 383,3 млн. дол. США), добувна промисловість (20,6 %, або 157,6 млн. дол. США), хімічна та нафтохімічна промисловість (15 %, або 115,3 млн. дол. США).

Таким чином, економіка України у 2010 р. загалом почала зростати, але низка ознак свідчить про нестійкість і суперечливість процесів післякризового відновлення. Переважають тенденції екстенсивного відновлення основних рис докризової економічної моделі, якій були притаманні високий рівень відкритості національної економіки та вразливість щодо коливань кон'юнктури світової економіки.

Відновлення економічного зростання було забезпечене переважно за рахунок активізації експортної діяльності та збільшення нагромадження запасів матеріальних оборотних коштів, що разом надало 8,4 в.п. приросту валової доданої вартості у цей період.

Із другого півріччя активізувалося відновлення складових внутрішнього попиту, що поки що не дало змоги подолати стагнації галузей, орієнтованих на внутрішній ринок, негативної динаміки інвестицій в основний капітал. Це досі не дає підстав для висновку про остаточне завершення післякризової економічної депресії та перехід економіки України до фази економічного поживлення.

Забезпечення стабільності соціального та економічного поступу в післякризовий період вимагає реалізації стратегії соціально-економічних реформ, спрямованих на зміну економічних механізмів розвитку, досягнення стабільно високих темпів економічного зростання, системну модернізацію економіки країни, післякризове оновлення економіки.

В успішності інвестиційних процесів регіону важливою умовою є формування та реалізація комплексної стратегії розвитку регіону, створення програми залучення інвестицій в економіку регіону. Та, на превеликий жаль, сучасна практика їх написання є надто недосконалою. У

переважній більшості обласні інвестиційні програми та стратегії є простим зведенням зібраних з районів проектів та статистичних даних, в яких економічне обґрунтування вкрай недосконале. Так, наприклад, Програма залучення інвестицій в економіку будь-якого регіону України подібна за структурою та змістом і складається зі схожих етапів, де не вказано конкретних заходів, важелів та інструментів. Така ситуація виникає через некваліфіковані кадри в регіональних органах влади (як з питань моніторингу економічного розвитку регіону, так і з питань управління інвестиційними процесами), неважливо, чи береться до уваги місцевий рівень економічного розвитку (сільські, селищні та міські у малих містах органи місцевого самоврядування (ОМС)) чи обласний. У штатному розкладі сільських та селищних ОМС часто немає навіть посади економіста, що, як правило, пояснюється обмеженістю бюджетного фінансування, а в обласному управлінні навіть за наявності відповідних штатних одиниць вищого рівня перевантаженість працівників поточними проблемами є настільки великою, що не дає фахівцям змоги реально впливати на інвестиційні процеси.

Кваліфіковане управління регіональним розвитком потребує фахівців з навичками аналітичної роботи, здатних вивчати ринок та можливі ризики підприємницької діяльності, використовувати системний підхід у вирішенні завдань управління чи супроводу інвестиційних проектів. Представники місцевої влади чи фахівці, уповноважені здійснювати безпосередній контакт з інвестором, повинні не тільки досконало володіти інформацією щодо місцевого економічного розвитку, його стратегічних напрямів та перспектив, але враховувати професійну, ментальну, національну специфіку кожного потенцій-

ного інвестора. З іншого боку, успішна робота представників влади з інвесторами є запорукою формування сприятливого інвестиційного клімату регіону, чинником залучення додаткових інвестиційних ресурсів у його розвиток. Саме представники місцевої влади здатні надати потенційному інвесторові необхідну підтримку.

Перелік заходів, здатних реально сприяти інвестиційним процесам на місцевому та регіональному рівнях, і таких, що залежать від управлінських структур, включає першочергово інформаційну підтримку. Потенційний інвестор повинен отримати необхідну для прийняття його рішення інформацію саме в тій формі і через ті канали, які для нього є найбільш прийнятними. Від представників місцевої влади залежить ступінь поширення інформації про відповідний регіон, зокрема його конкурентні переваги, особливості тощо. Важливе значення в цьому відношенні має й лобіювання інтересів регіону на всіх управлінських рівнях.

У разі прийняття інвестором рішення про початок підприємницької діяльності в регіоні він буде потребувати конкретних заходів підтримки з боку місцевої влади. Вони можуть проявлятися в особистих контактах керівників регіону з інвесторами, узгодженні позицій щодо суті та значення певних інвестиційних проєктів. Зазначені проблеми актуалізують необхідність кваліфікованого добору персоналу з відповідною освітою та підготовкою.

Отже, для поліпшення показників інвестиційної діяльності територій потрібна активна роль органів влади у збільшенні інвестиційної привабливості підпорядкованих територій. Тому необхідно розробити чітку стратегію інвестиційного розвитку по відношенню до регіонів, яка б визначала пріоритети інвестування на

основі врахування їх економічного ефекту. А для цього потрібно внести доповнення до Законів України “Про місцеве самоврядування в Україні”[1] та “Про місцеві державні адміністрації”[2] стосовно надання повноважень з розробки основних напрямків інвестиційної політики на території регіону щодо визначення пріоритетів інвестування регіону; внести доповнення до “Методики оцінювання роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо залучення інвестицій...”[3] щодо включення до переліку показників такого оцінювання критеріїв оцінки раціонального використання отриманих фінансових ресурсів; підвищити правовий статус Ради інвесторів щодо сприяння ефективній взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і суб’єктів господарської діяльності у сфері інвестиційної діяльності; посилити контроль за діяльністю існуючих В(С)ЕЗ, у разі необхідності їх перепрофілювати; переглянути критерії надання територіям статусу В(С)ЕЗ з метою створення останніми довгострокового позитивного ефекту; розширити співробітництво органів місцевої влади із громадськими організаціями та підприємствами регіонів шляхом сприяння розвитку ринкової інфраструктури (консалтингових груп, юридичних, аудиторських фірм, маркетингових компаній); проводити тренінги для службовців місцевого рівня, зокрема, з приводу формування інвестиційного портрету регіону; здійснювати рекламно-інформаційну підтримку внутрішнього ринку, активно рекламувати і пропагувати природно-ресурсний та економічний потенціал території.

За таких умов регіональний і державний потенціал отримує необхідні інвестиційні нагромадження для економічного оновлення та зростання.

Отже до головних проблем місцевої влади в залученні інвестицій можна віднести:

1. Фактичну відсутність офіційного документа, який визначає стратегію розвитку країни загалом. Відповідно регіони не мають стратегічних планів розвитку територій (не пов'язаних із змінами політичної ситуації), вписаних у стратегію розвитку країни. Отже можна констатувати практичну відсутність послідовної інвестиційної політики як державної влади регіонального рівня, так і органів місцевого самоврядування. Хоча в областях працюють спеціальні структури (управління, відділи), відповідальні за залучення інвестицій, їх роль, як правило, зводиться до виконання доручень центральної влади та передачі інформації про окремі інвестиційні проекти.

Як наслідок значна частка інвестицій на обласному рівні – це інвестиції, які б прийшли в будь-якому випадку, а не залучені внаслідок активних дій місцевої влади та перемоги в конкурентній боротьбі з іншими регіонами (в т.ч. країн ЦСЄ). До таких “в будь-якому випадку” інвестицій належать інвестиції, спрямовані на забезпечення місцевих споживчих ринків. Так, економічно вигідніше розмістити невелике підприємство для переробки сільськогосподарської сировини і продавати продукцію для місцевих потреб, ніж імпортувати аналогічну продукцію з-за кордону, долаючи значні зовнішньоекономічні бар'єри та витрачаючи кошти на транспортування. Звичайно, позитивна економічна динаміка країни формує зростаючий попит на споживчих ринках, проте, зважаючи на загальну слабкість купівельної спроможності українського населення, вказані інвестиції не можуть забезпечити стійку довгострокову позитивну економічну динаміку країни загалом.

2. Відсутність у місцевих бюджетів коштів для участі у фінансуванні інвестиційних проєктів. Місцеві бюджети мають вкрай обмежені власні ресурси. Так, місцеві податки і збори складають лише 5-7% надходжень до міських бюджетів і менше 1% – до сільських бюджетів. Левова частка загальних бюджетних надходжень спрямовується на фінансування соціальних зобов'язань держави, проте навіть за таких умов – концентрації більшості соціальних функцій держави на регіональному та місцевих рівнях, фінансове забезпечення виконується не в повному обсязі. За таких умов говорити про самостійну політику стосовно ППШ не має сенсу.

3. Брак комплексних досліджень інвестиційних можливостей і переваг регіонів. Українські регіони часто не цікаві не лише іноземним інвесторам, які взагалі мало знайомі із специфікою країн колишнього СРСР, але й вітчизняним інвесторам, які не мають доступної та постійно оновлюваної інформації про регіональні можливості. Існуюча регіональна структура залучення інвестицій в багатьох аспектах зумовлена інерційністю інвестиційних вкладень у традиційні виробничі сектори, а також відсутністю раціональних інвестиційних пропозицій[4].

Тому сьогодні вкрай важливим є проведення глибоких комплексних регіональних маркетингових досліджень стану ринків товарів і послуг, вироблених у регіоні, конкурентних переваг. Актуальність такого підходу зумовлюється також тим, що сьогодні у світі дедалі більше посилюється конкуренція не лише серед виробничих брендів, але й серед територіальних.

Основними заходами підтримки інвестиційної привабливості регіонів є:

ТРАНСКОРДОЇНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ГЕОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

- надання більших повноважень, у т.ч. фінансових, місцевим органам влади[5]. Це завдання можна вважати одним із головних для Парламенту та Уряду;
- активна співпраця місцевої влади з територіальними відділеннями дозвільних і фіскальних органів у питаннях підтримки інвесторів України[6]. Це важливо з огляду на ту обставину, що традиційна практика державних контрольних органів спрямована переважно на часті перевірки чи пошук різноманітних порушень, а не на співпрацю та підтримку продуктивної діяльності чи попередження негативних проявів;
- визначення стратегічного питання місцевою владою: як, залежно від розташування, специфіки території, наявних ресурсів (у т.ч. людських), позиціонувати регіон для інвестора.

Слід визнати, що в Україні існують значні території, які не мають великих потенційно прибуткових підприємств, а тому – не зможуть стати інвестиційно привабливими в найближчій перспективі. В інших випадках інвестиційні наміри не знаходять практичного впровадження, оскільки відсутні, чи є слабкими, можливості місцевих виробничих ринків у налагодженні постачання сировини чи продукції проміжної переробки. Проте в обох випадках заповнити ніші, як свідчить досвід, може малий бізнес. Тобто, розвиток підприємництва та малого бізнесу стає важливим чинником для зміцнення зв'язків між інвестиційними потоками та місцевою економікою. Втім для малого бізнесу також потрібні фінансові інвестиційні ресурси, хоча б на початковому етапі.

У країнах з перехідною економікою впроваджувалися різні моделі інвестиційної підтримки малого підприємництва. Зокрема корисними видаються заходи, які, не вимагаючи значних коштів, можуть сприяти припливу інвестицій в мале підприємство. Насамперед це формування початкового капіталу для розвитку малого бізнесу на основі державних гарантій або спеціально уповноваженого державою агентства. Відносно невеликі обсяги таких гарантій і загалом швидка окупність малого бізнесу вказують на невисокі ризики для таких механізмів.

Доцільним є також розгортання мережі різноманітних інвестиційних і спеціальних фондів, що спроможні акумулювати ресурси з різних джерел і спрямовувати їх на фінансування малих підприємств, перш за все – зміцнення виробничої бази. У різних формах для інвестиційного стимулювання використовувалися механізми, які за незначного адміністрування можуть мати високий позитивний ефект для регіонального розвитку загалом. До таких механізмів, зокрема, належать:

- впровадження інвестиційного кредиту для підприємств, які здійснюють інвестиції не лише безпосередньо у виробництво, але й сприяють вирішенню проблем збільшення зайнятості (зменшення безробіття) шляхом створення нових робочих місць, перенавчання працівників тощо, а також реально запроваджують новітні технології;
- звільнення від оподаткування тієї величини доходів працівника та підприємства, яка реалізується ними у вигляді інвестицій у людський капітал (охорону здоров'я, освіту тощо);
- впровадження податкових "канікул" зі сплати податку на прибуток інвесторів щодо тих успішних

підприємств, які підтримують розширення суспільних доходів.

Хоча подібні механізми можуть призвести до скорочення надходжень до бюджетів, проте вигоди від підвищення самозайнятості та добробуту значно перевищать певні фіскальні втрати.

Нарешті, виняткової ваги для залучення інвестицій на регіональний рівень отримують інструменти популяризації кращого досвіду та кращої практики. У сучасному глобалізованому світі обіг інформації між іноземними компаніями є достатньо швидким: якщо, наприклад, одна компанія відчула труднощі в роботі з місцевою владою, податківцями, окремими державними чи регіональними службами, то майже автоматично це стає відомо далеко за межами країни, відштовхуючи від бажання інвестувати не лише в окремий регіон, а й загалом у країну.

Висновки. Таким чином, в Україні обсяги інвестицій залишаються на низькому рівні та не можуть забезпечити довгостроковий стійкий економічний розвиток. Відсутність ефективних економічних механізмів, які б мали сприяти своєчасному та повному відновленню основних фондів, низький рівень і низька ефективність державних інвестицій не можуть бути компенсовані існуючим припливом зовнішніх ресурсів.

Відсутність ефективних податкових механізмів, що стимулюють інвестиції в основний капітал, необґрунтовані зміни податкового законодавства, які збільшують ризики, а з тим – і витрати інвестиційної діяльності, в поєднанні з високими зобов'язаннями держави з фінансування соціальних видатків, обмежують можливості і привабливість приватного інвестування. Прямі іноземні інвестиції донині мають обмежений вплив

на економічний розвиток країни. Їх зосередженість у галузях (як правило, низькотехнологічних), які гарантують швидку віддачу, слабку залученість до інфраструктурних проєктів, не дозволяє ефективно використати існуючий інвестиційний потенціал країни.

Список використаних джерел

- 1) Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”. Офіційний сайт Верховної ради України.[електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
- 2) Закон України “Про місцеві державні адміністрації. Офіційний сайт Верховної ради України.[електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
- 3) Методика оцінювання роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо залучення інвестицій, здійснення заходів з поліпшення інвестиційного клімату у відповідних галузях економіки та регіонах і відповідної форми звіту. Офіційний сайт Верховної ради України. [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0913-06>
- 4) Інвестиційний рейтинг регіонів. – <http://www.ir.org.ua/article.ngo?id=3>.
- 5) Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005р. Послання Президента України Верховній Раді України. – Київ, 2006, с.116.
- 6) Пропозиції до Коаліційної угоди депутатських фракцій у Верховній Раді України V скликання. – Національна безпека і оборона, 2006, № 4, с.31

В. Гоблик. Приоритеты местной власти в привлечении иностранных инвестиций посредством трансграничного региона.

В статті аналізується текуща ситуація економічного розвитку регіонів, рівень законодавчого забезпечення цього процесу. Визначено, що критерієм, по якому повинна оцінюватися ефективність діяльності місцевої влади в області інвестування, є показник об'єму інвестицій, привлечених органами влади. Надано рекомендації щодо інтенсифікації розвитку регіонів шляхом підвищення ролі місцевих властей, привлечення інвестицій і розвитку трансграничного співробітництва в різних його формах.

Ключеві слова: *інвестиційна діяльність, економічне розвиток, інвестиційний клімат, трансграничне співробітництво, єврорегіон, спеціальна економічна зона.*

V. Gobylyk. Priorities for local authorities in attracting foreign investments through cross-border region.

The paper analyzes the current situation of economic development of regions, the level of legislative support that process. It is determined that criterion, which is evaluated the performance of local authorities in the field of investment is an indicator of investment attracted by the authorities.

Recommendations regarding the intensification of regional development by enhancing the role of local government and investment and cross-border cooperation in its various forms are given.

Keywords: *investment, economic development, investment climate, cross-border cooperation, Euroregion, a special economic zone.*